

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลียง
คุณตร ผลการวิจัยนำเสนอด้วยตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร
2. การสนับสนุนทางสังคม
3. การปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร
4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม กับการปฏิบัติ
พัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร
5. ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร

1. ผลการวิจัย

1.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร

จากการศึกษาพบว่าครอบครัวระยะเริ่มเลียงคุณตร มีบิดาอายุส่วนใหญ่มากกว่าหรือ
เท่ากับ 25 ปีร้อยละ 57.2 และรองลงมาคืออายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 31.5 มารดาส่วนใหญ่มีอายุ
20-24 ปีร้อยละ 45.4 รองลงมาคือมารดาที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 19 ปีร้อยละ 33.5 อาชีพของบิดา
มารดาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างร้อยละ 60.3 และร้อยละ 42.8 ตามลำดับ โดยบิดาทำงานนอกบ้านร้อย
ละ 91.2 มารดาทำงานนอกบ้านร้อยละ 54.6 ครอบครัวขยายร้อยละ 70.6 มีจำนวนสมาชิก
ครอบครัว 3 คนร้อยละ 29.4 และรองลงมาคือสมาชิกครอบครัว 5 คน ร้อยละ 27.8 รายได้ของ
ครอบครัวส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 5,001-10,000 บาทร้อยละ 30.4 ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ไม่พอใช้
ถึงร้อยละ 79.4 ผู้มีหน้าที่ดูแลบุตรเป็นหลักในครอบครัวเป็นมารดาร้อยละ 37.6 รองลงมาทั้งบิดา
มารดาช่วยกันดูแลร้อยละ 31.5 สำหรับผู้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการเลี้ยงคุณตรใน
ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นตาชาย ร้อยละ 61.3 รองลงมาคือปู่ย่า ร้อยละ 36.1 ดังแสดงรายละเอียดใน
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะทั่วไปของครอบครัว	จำนวน (n=194)	ร้อยละ
อายุของบิดา(Max = 38 Min = 18 \bar{X} = 26.22)		
≤ 19 ปี	22	11.3
20 – 24 ปี	61	31.5
≥ 25 ปี	111	57.2
อายุของมารดา(Max = 33 Min = 16 \bar{X} = 22.49)		
≤ 19 ปี	65	33.5
20 – 24 ปี	88	45.4
≥ 25 ปี	41	21.1
อาชีพของบิดา		
พ่อบ้าน	6	3.1
ค้าขาย	34	17.5
รับจ้าง	117	60.3
เกษตรกรกรรม	7	3.6
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	30	15.5
อาชีพของมารดา		
แม่บ้าน	47	24.2
ค้าขาย	40	20.6
รับจ้าง	83	42.8
เกษตรกรกรรม	4	2.1
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	20	10.3
ลักษณะงานอาชีพของบิดา		
อยู่ภายในครัวเรือน	17	8.8
ทำงานนอกบ้าน	177	91.2
ลักษณะงานอาชีพของมารดา		
อยู่ภายในครัวเรือน	88	45.4
ทำงานนอกบ้าน	106	54.6
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	57	29.4
ครอบครัวขยาย	137	70.6

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)

ลักษณะทั่วไปของครอบครัว	จำนวน (n=194)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกครอบครัว		
3 คน	57	29.4
4 คน	49	25.3
5 คน	54	27.8
≥ 6 คน	34	17.5
รายได้ครอบครัว		
≤ 5,000 บาท	22	11.3
5,001 - 10,000 บาท	59	30.4
10,001- 15,000 บาท	24	12.4
15,001 - 20,000 บาท	39	20.1
> 20,000 บาท	50	25.8
ความเพียงพอของรายได้		
ไม่พอใช้	154	79.4
พอใช้แต่ไม่มีเหลือเก็บ	40	20.6
ผู้มีหน้าที่ดูแลบุตรเป็นหลักในครอบครัว		
มารดา	73	37.6
บิดา	14	7.2
ทั้งบิดาและมารดา	61	31.5
ญาติพี่น้อง	46	23.7
ผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือดูแลบุตร		
ปู่/ย่า	70	36.1
ตา/ยาย	119	61.3
ญาติพี่น้อง	67	34.5
พี่เลี้ยงเด็ก	6	3.1
เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน	4	2.1

1.2 การสนับสนุนทางสังคม

จากผลการศึกษาพบว่า ครอบครัวได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85, S.D.= 0.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่ครอบครัวได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 3.13, S.D.= 0.46$) รองลงมาคือด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากรโดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91, S.D.= 0.54$) ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 2.76, S.D.= 0.36$) และด้านการสนับสนุนด้านการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.53, S.D.= 0.39$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมและรายด้าน

การสนับสนุนทางสังคม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
การสนับสนุนด้านอารมณ์	3.13	0.46	มาก
การสนับสนุนด้านการประเมิน	2.53	0.39	ปานกลาง
การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร	2.76	0.36	ปานกลาง
การสนับสนุนด้านทรัพยากร	2.91	0.54	ปานกลาง
โดยรวม	2.85	0.36	ปานกลาง

1.2.1 การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อมีคนมาเยี่ยมครอบครัวตั้งแต่มีบุตร ($\bar{X} = 3.53, S.D.= 0.50$) รองลงมาคือการมีคนมาเยี่ยมทำให้รู้สึกว่าการครอบครัวได้รับความห่วงใย ($\bar{X} = 3.41, S.D.= 0.49$) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีผู้คอยช่วยเหลือให้คลายความกังวลใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ($\bar{X} = 2.86, S.D.= 0.66$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์รายข้อ

การสนับสนุนทางสังคม ด้านอารมณ์	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ความรู้สึกอับอายใจเมื่อมีคนมาเยี่ยมครอบครัว ตั้งแต่มีบุตร	3.53	0.50	มาก
2. การมีคนมาเยี่ยมทำให้รู้สึกว่าการครอบครัวได้รับความห่วงใย	3.41	0.49	มาก
3. การมีคนคอยให้กำลังใจในการเลี้ยงดูบุตร	3.10	0.82	มาก
4. การมีผู้คอยช่วยเหลือให้คลายความกังวลใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร	2.86	0.66	ปานกลาง
6. การมีผู้ที่คอยรับฟังหรือระบายความไม่สบายใจเมื่อมีปัญหาในการเลี้ยงดูบุตร	2.90	0.74	ปานกลาง
7. การได้รับความเอาใจใส่ สอบถามถึงเรื่องราวการเลี้ยงดู	3.00	0.77	มาก

1.2.2 การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ การที่ครอบครัวได้รับการชมเชยในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร ($\bar{X} = 2.96$, S.D.= 0.20) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ การได้รับคำชมเชยว่าให้การดูแลบุตรได้เหมาะสม ($\bar{X} = 2.60$, S.D.= 0.56) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการที่ไม่ได้รับการทักท้วงเกี่ยวกับการดูแลบุตร เช่น การให้อาหารบุตร ($\bar{X} = 2.06$, S.D.= 0.52) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินรายชื่อ

การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การได้รับคำชมเชยว่าให้การดูแลบุตรได้เหมาะสม	2.60	0.56	ปานกลาง
2. การที่ครอบครัวอื่นมาขอคำแนะนำในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลบุตร	2.47	0.69	ปานกลาง
3. การท้วงติงเกี่ยวกับการดูแลบุตร เช่น การให้อาหารบุตร	2.06	0.52	ปานกลาง
4. ครอบครัวได้รับการชักชวนให้เข้ากลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร	2.57	0.50	ปานกลาง
5. ครอบครัวได้รับการชมเชยในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเลี้ยงดูบุตร	2.96	0.20	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.2.3 การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารเป็นรายชื่อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวได้รับคำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตร ($\bar{X} = 3.23$, S.D.= 0.79) รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือครอบครัวได้รับคำแนะนำในเรื่องการวางแผนครอบครัว ($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.81) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ การที่ไม่มีผู้ให้ข้อมูลครอบครัวเมื่อมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรจนลั้งใจ ($\bar{X} = 2.48$, S.D.= 0.50) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารรายข้อ

การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวได้รับคำแนะนำในการเลี้ยงดูบุตร	3.23	0.79	มาก
2. ครอบครัวมีผู้ช่วยแนะแนวทางแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาในการเลี้ยงดูบุตร	2.77	0.64	ปานกลาง
3. การที่ไม่มีผู้ให้ข้อมูลครอบครัวเมื่อมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรจนถึงเลใจ*	2.48	0.50	ปานกลาง
4. ครอบครัวได้รับคำแนะนำในเรื่องการวางแผนครอบครัว	3.11	0.81	มาก
5. การมีผู้ช่วยแนะนำถึงการแบ่งหน้าที่กันในครอบครัว	2.72	0.54	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.2.4 การสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากร

เมื่อพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากรเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตร ไม่ได้เลี้ยงดูบุตรตามลำพัง ($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.81) รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวมีผู้คอยช่วยเหลือในการจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ของบุตร ($\bar{X} = 2.92$, S.D.= 0.68) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวรับประทานอาหารเป็นเวลา แม้ต้องคอยดูแลบุตร ($\bar{X} = 2.79$, S.D.= 0.62) ใกล้เคียงกับครอบครัวแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรเอง ก็มีเวลาพักผ่อน ($\bar{X} = 2.87$, S.D.= 0.63) และการมีผู้คอยช่วยเหลือเมื่อครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน ($\bar{X} = 2.87$, S.D.= 0.64) ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับคะแนนการสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากรรายข้อ

การสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากร	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การมีผู้คอยช่วยเหลือครอบครัวในการจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ของบุตร	2.92	0.68	ปานกลาง
2. ครอบครัวมีผู้ช่วยเหลือในการทำงานบ้าน*	2.89	0.66	ปานกลาง
3. ครอบครัวมีผู้ช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตร ไม่ได้เลี้ยงดูบุตรตามลำพัง*	3.11	0.81	มาก
4. ครอบครัวแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรเอง ก็มีเวลาพักผ่อน*	2.87	0.63	ปานกลาง
5. ครอบครัวรับประทานอาหารเป็นเวลา แม่ต้องคอยดูแลบุตร*	2.79	0.62	ปานกลาง
6. การมีผู้คอยช่วยเหลือเมื่อครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน	2.87	0.64	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.3 การปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่าส่วนใหญ่ครอบครัวมีการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ($\bar{X} = 3.11$, S.D.=0.52) รองลงมาคือด้านการเลี้ยงดูบุตร ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.29) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการบุตร ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.46) ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 2.55$, S.D.=0.56) ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาการของบิตามารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติพัฒนกิจรายด้าน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
การยอมรับและเข้าใจบทบาทการเป็นบิตามารดา	3.01	0.45	มาก
การเลี้ยงดูบุตร	3.10	0.29	มาก
การส่งเสริมพัฒนาการบุตร	3.02	0.46	มาก
การจัดการด้านเศรษฐกิจ	2.55	0.56	ปานกลาง
การจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	2.94	0.41	ปานกลาง
การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว	3.11	0.52	มาก
การวางแผนครอบครัว	2.88	0.44	ปานกลาง
โดยรวม	2.96	0.37	ปานกลาง

1.3.1 การปฏิบัติพัฒนาการของบิตามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการยอมรับ และเข้าใจบทบาทการเป็นบิตามารดา

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนาการของบิตามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการยอมรับและเข้าใจบทบาทการเป็นบิตามารดาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และอยู่ในระดับมาก คือ เมื่อบุตรร้องไห้ ครอบครัวไม่เกรงใจคนอื่นดูแลบุตรแทน ($\bar{X} = 3.48$, S.D.= 0.52) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวทำหน้าที่เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.23$, S.D.= 0.42) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลางคือ ครอบครัวไม่ยอม
ไปเที่ยวตามที่ต้องการมากกว่าการอยู่ดูแลบุตร ($\bar{X} = 2.61$, S.D.= 0.76) ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการยอมรับและเข้าใจบทบาทการเป็นบิคารมารดา

การปฏิบัติพัฒนกิจด้านการยอมรับและเข้าใจ บทบาทการเป็นบิคารมารดา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวทำหน้าที่เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง	3.23	0.42	มาก
2. ครอบครัวไม่รู้สึกรู้สีก่อนหน้าที่ต้องดูแลบุตร*	3.12	0.58	มาก
3. เมื่อบุตรร้องกวนบ่อย ครอบครัวรู้สึกไม่เหนื่อย หน่าย*	2.89	0.70	ปานกลาง
4. เมื่อบุตรร้องไห้ ครอบครัวไม่เกียงให้คนอื่น ดูแลบุตรแทน*	3.48	0.52	มาก
5. ครอบครัวไม่ยอมยกไปเที่ยวตามที่ต้องการ มากกว่าการอยู่ดูแลบุตร*	2.61	0.76	ปานกลาง
6. ครอบครัวรู้สึกยินดีที่มีบุตรคนนี้	2.88	0.70	ปานกลาง
7. ครอบครัวภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ของบิคารมารดา	2.88	0.70	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.3.2 การปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการเลี้ยงดูบุตร เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้าน

การเลี้ยงดูบุตรเป็นรายชื่อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวพาบุตรไปฉีดวัคซีนตามกำหนด ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.17) รองลงมาข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวจัดให้มีที่นอนเฉพาะสำหรับบุตร ในห้องที่เงียบสงบ และมีอากาศถ่ายเท ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 0.54) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวมีเข้าใจความต้องการของบุตร บอกสาเหตุที่บุตรร้องไห้เมื่อมีอาการผิดปกติ และให้การช่วยเหลือได้ ($\bar{X} = 2.54$, S.D.= 0.50) ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการเลี้ยงดูบุตรรายชื่อ

การปฏิบัติพัฒนาการด้านการเลี้ยงดูบุตร	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวจัดหาบริเวณที่สะอาด ปลอดภัยให้บุตรมีที่ตีบ คลาน นั่งเล่น หรือเดินเล่น	2.95	0.65	ปานกลาง
2. ครอบครัวพาบุตรไปฉีดวัคซีนตามกำหนด	3.97	0.17	มาก
3. ครอบครัวให้บุตรกินนมมารดาอย่างเดียว เมื่อบุตรอายุอยู่ในช่วง 4-6 เดือน	3.02	0.40	มาก
4. ครอบครัวไม่พาบุตรไปบริเวณที่มีคนอยู่แออัด เช่น ตลาดนัด โรงภาพยนตร์*	3.10	0.59	มาก
5. ครอบครัวทำความสะอาดให้บุตรหลังบุตรขับถ่าย	3.51	0.51	มาก
6. ครอบครัวคอยสังเกตอาการผิดปกติต่างๆที่อาจเกิดขึ้นกับบุตร เช่น ท้องผูก ถ่ายเป็นน้ำ ปวดท้อง หัวคี่	2.76	0.48	ปานกลาง
7. ครอบครัวมีเข้าใจความต้องการของบุตร บอกสาเหตุที่บุตรร้องไห้เมื่อมีอาการผิดปกติ และให้การช่วยเหลือได้	2.54	0.50	ปานกลาง
8. หลังให้นมบุตร ครอบครัวมีการอุ้มบุตรพาดบ่าหรือจับให้นั่ง ลูบหลังเบาๆเพื่อป้องกันภาวะท้องอืด	2.78	0.44	ปานกลาง
9. ครอบครัวจัดให้มีที่นอนเฉพาะสำหรับบุตร ในห้องที่เงียบสงบ และมีอากาศถ่ายเท	3.64	0.54	มาก
10. เมื่อบุตรมีไข้สูง มีการเช็ดตัวลดไข้โดยเช็ดจากส่วนปลายเข้าหาลำตัว และบริเวณที่เช็ดตัวลดไข้ไม่มีลมพัดโกรก	2.78	0.54	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.3.3 การปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดาในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการส่งเสริมพัฒนาการบุตร

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดาในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้านการส่งเสริมพัฒนาการบุตรเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ เมื่อบุตรเริ่มทำเสียงในลำคอ มีการตอบสนองด้วยการเลียนเสียงที่บุตรเปล่งออกมา ($\bar{X} = 3.63$, S.D.= 0.54) รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ ครอบครัวมีการพูดคุยบอกบุตรเวลาที่จะทำอะไรให้ ($\bar{X} = 3.60$, S.D.= 0.55) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวมีการจัดหาของเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ($\bar{X} = 2.26$, S.D.= 0.70) ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการส่งเสริมพัฒนาการบุตรรายข้อ

การปฏิบัติพัฒนกิจด้านการส่งเสริมพัฒนาการบุตร	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวมีการพูดคุยบอกบุตรเวลาที่จะทำอะไรให้	3.60	0.55	มาก
2. เมื่อบุตรเริ่มทำเสียงในลำคอ มีการตอบสนองด้วยการเลียนเสียงที่บุตรเปล่งออกมา	3.63	0.54	มาก
3. ครอบครัวมีการจัดหาของเล่นหลากหลายชนิดที่มีสีและขนาดต่างกัน ทั้งแข็ง อ่อน นุ่ม ผิวเรียบ และผิวหยาบมาให้บุตรได้สัมผัส	2.33	0.82	ปานกลาง
4. ครอบครัวจัดให้บุตรมีที่เล่น มีบริเวณเคลื่อนไหวกว้างไปมาได้	2.77	0.43	ปานกลาง
5. ครอบครัวมีการพูดคุย ยิ้ม และเรียกชื่อบุตร	3.51	0.50	มาก
6. ครอบครัวมีการจัดหาของเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก(สมุดสีชมพู)	2.26	0.70	ปานกลาง

1.3.4 การปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดาในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนกิจของบิดามารดาในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวไม่ซื้อเฉพาะของใช้ดีๆ มีให้หือให้บุตร ($\bar{X} = 2.99$, S.D.=0.76) รองลงมามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวไม่ใช้เงินตามปกติเหมือนระยะที่ยังไม่มีบุตร ($\bar{X} = 2.76$, S.D.=0.70)

และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือน ($\bar{X} = 2.36, S.D.=0.81$) ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาภิคมของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจรายข้อ

การปฏิบัติพัฒนาภิคมด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวมีการจัดสรรเงินสำหรับซื้อของเล่นให้บุตร	2.43	0.92	ปานกลาง
2. ครอบครัวมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือน	2.36	0.99	ปานกลาง
3. ครอบครัวมีการวางแผนค่าใช้จ่ายในครอบครัวเป็นรายเดือน	2.39	0.81	ปานกลาง
4. ครอบครัวมีเงินสำรองไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วย	2.41	1.08	ปานกลาง
5. ครอบครัวมีเงินเพียงพอในการเลี้ยงดูบุตร	2.49	0.84	ปานกลาง
6. ครอบครัวไม่ใช้เงินตามปกติเหมือนระยะที่ยังไม่มีบุตร*	2.76	0.70	ปานกลาง
7. ครอบครัวไม่ซื้อเฉพาะของใช้ดีๆ มียี่ห้อให้บุตร*	2.99	0.76	ปานกลาง

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.3.5 การปฏิบัติพัฒนาภิคมของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนาภิคมของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้านการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ การให้สมาชิกในครอบครัวช่วยดูแลบุตร ($\bar{X} = 3.30, S.D.=0.82$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ครอบครัวมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานบ้านให้สมาชิกหลังมีบุตร ($\bar{X} = 2.89, S.D.=0.56$) และบิดามารดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว เช่น ชงนม ซักผ้าอ้อม ทำความสะอาดหลังบุตรขับถ่าย ($\bar{X} = 2.89, S.D.=0.56$) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง คือ การที่บิดาได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน นับตั้งแต่มีบุตรจนถึงปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.77, S.D.=0.52$) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบรายข้อ

การปฏิบัติพัฒนาการด้านการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ครอบครัวมีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบงานบ้านให้สมาชิกหลังมีบุตร	2.89	0.56	ปานกลาง
2. การที่บิดามารดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว เช่น ชงนม ซักผ้าอ้อม ทำความสะอาดหลังบุตรขับถ่าย	2.89	0.56	ปานกลาง
3. การที่บิดาได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน นับตั้งแต่มีบุตรจนถึงปัจจุบัน	2.77	0.61	ปานกลาง
4. การให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือดูแลบุตร	3.30	0.82	มาก
5. การที่ครอบครัวสนับสนุนให้สามีปฏิบัติหน้าที่ของบิดา	2.84	0.52	ปานกลาง

1.3.6 การปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวมีการติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้อง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.70) รองลงมาคือ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวมีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน และครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เช่น งานบุญประจำปีต่างๆ ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.82) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง คือ สมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษากันก่อนตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.55) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัววัยชื้อ

การปฏิบัติพัฒนกิจด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีใน ครอบครัว	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การที่เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งกันในการเลี้ยงดูบุตร สมาชิก ในครอบครัวไม่ใช้อารมณ์ในการพูดคุยกัน*	3.18	0.84	มาก
2. ครอบครัวเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น หรือชี้แจงเหตุผลได้อย่างอิสระ	2.89	0.55	ปานกลาง
3. การที่ครอบครัวท่านมีเวลาว่างพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน	3.08	0.91	มาก
4. สมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษากันก่อนตัดสินใจใน เรื่องต่างๆ	2.88	0.55	ปานกลาง
5. การที่สมาชิกในครอบครัวมีการพูดคุยกันเสมอ	2.89	0.56	ปานกลาง
6. ครอบครัวมีการติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้อง	3.38	0.70	มาก
7. ครอบครัวมีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้าน	3.28	0.82	มาก
8. ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆใน ชุมชน เช่น งาน บุญประจำปีต่างๆ	3.28	0.82	มาก
9. การที่ครอบครัวมีผู้ช่วยเหลือดูแลบุตรเพื่อให้ท่านและ สามี/ภรรยาใช้เวลาอยู่ด้วยกันตามลำพัง	3.15	0.87	มาก

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับ
การแปลผล

1.3.7 การปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการวางแผน ครอบครัว

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติพัฒนกิจของบิคารมารดา ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้าน
การวางแผนครอบครัวเป็นรายชื้อพบว่าชื้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก คือ ครอบครัวมี
การใช้วิธีคุมกำเนิดหลังคลอดแม้ยังไม่มีประจำเดือน ($\bar{X} = 3.27$, S.D.=0.82) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยอยู่
ในระดับมาก คือ ครอบครัวมีการใช้วิธีกินยาคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย ห่วงอนามัย หรือฝึงยาคุม
เพื่อเว้นระยะการมีบุตร ($\bar{X} = 3.07$, S.D.=0.74) และชื้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับ
ปานกลาง คือ คู่สามีภรรยาไม่มีการพูดคุยกันเรื่องการเว้นช่วงการมีบุตร ($\bar{X} = 2.37$, S.D.=0.74) ดังแสดงใน
ตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปฏิบัติพัฒนาภิของบิดามารดา
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ด้านการวางแผนครอบครัวรายข้อ

การปฏิบัติพัฒนาภิด้านการวางแผนครอบครัว	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. คู่สามีภรรยามีการพูดคุยกันเรื่องการเว้นช่วงการมีบุตร*	2.37	0.70	ปานกลาง
2. ครอบครัวคิดว่าขณะนี้ท่านยังไม่พร้อมที่จะมีบุตรคนต่อไปเพราะบุตรของท่านยังเล็กอยู่	2.82	0.39	ปานกลาง
3. ครอบครัวไม่เชื่อว่าการให้บุตรคนมมารดาจะช่วยป้องกันการตั้งครรภ์*	2.88	0.63	ปานกลาง
4. ครอบครัวมีการใช้วิธีคุมกำเนิดหลังคลอดแม้ยังไม่มีประจำเดือน*	3.27	0.82	มาก
5. ครอบครัวมีการใช้วิธีกินยาคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย ห่วงอนามัย หรือฝังยาคุม เพื่อเว้นระยะการมีบุตร	3.07	0.74	มาก

หมายเหตุ * หมายถึง ในแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงลบ ได้ปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการแปลผล

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

1.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 62.76$) ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัว
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ลักษณะครอบครัว	การปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัว			รวม
	ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	
ครอบครัวเดี่ยว	-	55	2	57
ครอบครัวขยาย	-	45	92	137
รวม		100	94	194

$$\chi^2 = 62.76 \quad df = 1 \quad P \text{ value} = 0.00$$

1.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.05 ($r_s = 0.91$ และ 0.87 ตามลำดับ) ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ การสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_s) แบบอันดับที่ของสเปียร์แมน
รายได้ของครอบครัว	0.91*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.87*

*P value < 0.05

1.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.93$) ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัว
ระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน
การสนับสนุนทางสังคม	0.93*

* P value < 0.05

1.5 ปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

เพื่อหาปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร โดยปัจจัยทั้งหมดได้แก่ ลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม เมื่อได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความถดถอย พบว่าเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น (รายละเอียดในภาคผนวก ค) จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่าปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมี 3 ตัวแปรคือลักษณะครอบครัว รายได้ของครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรตัวแรกที่ถูกเลือก คือการสนับสนุนทางสังคมได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เท่ากับ 0.861 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ซึ่งแสดงว่าการสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ได้ร้อยละ 86.1 ต่อมาเมื่อเพิ่มตัวแปรเข้าไปทีละชั้นของการวิเคราะห์ ตัวแปรที่ถูกนำเข้ามาพิจารณาในขั้นที่ 2 คือรายได้ครอบครัว ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 89.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และเมื่อเพิ่มตัวแปรเข้าไปอีก ตัวแปรที่ถูกนำไปพิจารณาในขั้นที่ 3 คือ ลักษณะครอบครัวต่อการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร พบว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน (R^2) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้ยุติลง ในขั้นที่ 3 สำหรับตัวแปรจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ ดังนั้นตัวแปรที่สามารถทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ คือการสนับสนุนทางสังคม รายได้ของครอบครัว และลักษณะครอบครัว โดยสามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ได้ร้อยละ 90.3 รายละเอียดดังในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์หัตถดอยพหุคูณแบบขั้นตอนระหว่างตัวแปรที่ถูกคัดเลือกกับการปฏิบัติ
พัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ตัวแปรที่	ตัวแปร	R	R ²	R ² change	F
1.	การสนับสนุนทางสังคม	0.928	0.861	0.861	1186.810*
2.	การสนับสนุนทางสังคม, รายได้ของครอบครัว	0.945	0.893	0.032	793.711*
3.	การสนับสนุนทางสังคม, รายได้ของครอบครัว, ลักษณะครอบครัว	0.951	0.903	0.011	592.897*

* P value < 0.05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่าตัวแปรที่มีค่า Beta สูงสุดคือ การสนับสนุนทางสังคม (Beta =0.519) รองลงมาคือรายได้ของครอบครัว (Beta =0.343) และลักษณะครอบครัว (Beta =0.155) แสดงว่าการสนับสนุนทางสังคม มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในการทำนายการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร รองลงมาคือรายได้ของ ครอบครัว และลักษณะครอบครัวตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สามารถสร้างสมการทำนายการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ได้ดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 56.097 + 1.169 (X_1) + 0.0007082 (X_2) + 6.115 (X_3) \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 1}$$

เมื่อ \hat{Y} = คะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร (คะแนนดิบ)

X_1 = คะแนนดิบของการสนับสนุนทางสังคม

X_2 = คะแนนดิบของรายได้ของครอบครัว

X_3 = คะแนนดิบของลักษณะครอบครัว

a = ค่าคงที่ = 56.097

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.519(Z_1) + 0.343(Z_2) + 0.155(Z_3) \quad \dots\dots\dots\text{สมการที่ 2}$$

เมื่อ \hat{Z} = คะแนนการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร (คะแนนมาตรฐาน)

$$Z_1 = \frac{X_1 - \bar{X}_1}{SD(X_1)} \quad ; \quad \bar{X}_1 = \frac{\sum X_1}{n} ,$$

$$Z_2 = \frac{X_2 - \bar{X}_2}{SD(X_2)} ; \quad \bar{X}_2 = \frac{\sum X_2}{n} ,$$

$$SD(X_2) = \sqrt{\frac{\sum (X_2 - \bar{X}_2)^2}{n-1}}$$

$$Z_3 = \frac{X_3 - \bar{X}_3}{SD(X_3)} ; \quad \bar{X}_3 = \frac{\sum X_3}{n} ,$$

$$SD(X_3) = \sqrt{\frac{\sum (X_3 - \bar{X}_3)^2}{n-1}}$$

จากสมการที่ 2 อธิบายได้ว่าเมื่อค่าคะแนนมาตรฐานของการสนับสนุนทางสังคม เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ค่าคะแนนมาตรฐานของการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น 0.519 เช่นเดียวกับค่าคะแนนมาตรฐานของรายได้ของครอบครัว ซึ่งหากค่าคะแนนมาตรฐานของรายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ค่าคะแนนมาตรฐานของการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น 0.343 และค่าคะแนนมาตรฐานของลักษณะครอบครัวที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะทำให้ค่าคะแนนมาตรฐานของการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น 0.155

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร คือ การสนับสนุนทางสังคม รายได้ของครอบครัว และลักษณะครอบครัว

ตารางที่ 19 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรที่เข้าสมการกับการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ตัวแปร	b	SE(b)	Beta	t
การสนับสนุนทางสังคม	1.169	0.113	0.519	10.379*
รายได้ของครอบครัว	7.082E-04	0.000	0.343	7.719*
ลักษณะครอบครัว	6.115	1.321	0.155	4.630*
ค่าคงที่ (a) = 56.097	$R^2 = 0.903$	Adjusted $R^2 = 0.902$	Overall F = 592.897	MSE = 31.981

* P value < 0.05

2. การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยทำนายการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ผู้วิจัยขอ อภิปรายผลตามลำดับดังนี้

- 2.1 การสนับสนุนทางสังคม
- 2.2 การปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร
- 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร
- 2.4 ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

2.1 การสนับสนุนทางสังคม

จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรมีการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรที่ศึกษาในครั้งนี้ถึงแม้ อายุเฉลี่ยบิดามารดาเท่ากับ 26.22 และ 22.49 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีความพร้อม ทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม พร้อมทั้งจะรับผิดชอบชีวิตครอบครัว สามารถรับคำติชมใน บทบาทจากบุคคลใกล้ชิด มีเครือข่ายเพื่อนจากการทำงานซึ่งสามารถให้การสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kahn (1979) ได้กล่าวไว้ว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่มีเครือข่ายทางสังคม กว้างออกสู่สมาชิกครอบครัวอื่น กลุ่มเพื่อนจะเริ่มมีมากขึ้นในวัยนี้และมีครอบครัวเดิมคอยให้ กำลังใจ เอาใจใส่สอบถามถึงการเลี้ยงดูบุตรเนื่องจากส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัววัยชราวัยละ 70.6 แต่ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรที่ศึกษาครั้งนี้มีบุตรคนแรก ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร มาก่อน ต้องปรับบทบาท เรียนรู้ภารกิจของครอบครัวที่ต้องกระทำในการเลี้ยงดูบุตร จึงต้องการ ผู้คอยช่วยเหลือและคอยรับฟังเมื่อมีปัญหาการเลี้ยงดูบุตร ต้องการการประเมินกลับ ต้องการการ ช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา ทำให้การสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือการสนับสนุนด้านอารมณ์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรนี้มีบุตรคนแรก ดังนั้นไม่ว่า ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนๆ ต่างพากัน ชื่นชมยินดี เยี่ยมเยียน และให้กำลังใจ คอยซักถามการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น บางครอบครัว ถึงแม้แยกออกมาเป็นครอบครัวเดี่ยวก็มักมีญาติผู้ใหญ่ไปอยู่ด้วย หรือคอยให้คำปรึกษาต่างๆได้ ตลอดเวลา ผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือดูแลบุตรส่วนใหญ่เป็น ตา/ยาย ปู่/ย่าและญาติพี่น้องวัยละ 61.3 36.1 และ 34.5 ส่งผลให้ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรรับรู้ถึงการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ มากและมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Catherine & John (2002) ซึ่งศึกษา ความสัมพันธ์ในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และความคิดหวังในชีวิต พบว่า การที่ ครอบครัวได้รับความใส่ใจ ห่วงใยในเรื่องสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์

เพราะการที่มีผู้อื่นคอยดูแล ห่วงใย และช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วยทำให้รู้สึกว่าคุณมีความปลอดภัย สำหรับด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการสนับสนุนด้านการประเมิน ทั้งนี้เนื่องจากกรอบครัว ระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรมีบุตรคนแรก ไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ส่วนใหญ่อยู่ในกรอบครัว ขยายกับญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถึงแม้กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรจะถูกดูแลกำกับ ถูกท้วง ดึงบ้าง แต่สังคมไทยมักจะไม่พูดคำพูดชมเชยนัก กรอบครัวจึงถูกให้ข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ การได้รับการ สนับสนุนด้านการประเมินจึงยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรรับรู้ถึงการ สนับสนุนทางด้านการประเมินน้อยและมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 การปฏิบัติพัฒนาการของกรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการศึกษาพบว่า กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรมีการปฏิบัติพัฒนาการของ กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่ากรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดู บุตรที่ศึกษาในครั้งนี้ถึงแม้ลักษณะกรอบครัวส่วนใหญ่เป็นกรอบครัวขยายร้อยละ 70.6 คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำต่างๆ แต่ลักษณะงานอาชีพของมารดาซึ่งเป็นผู้ดูแลบุตรเป็นหลักใน กรอบครัวทำงานนอกบ้านร้อยละ 54.6 และส่วนใหญ่ทำงานรับจ้างร้อยละ 42.8 ซึ่งไม่สามารถให้การ ดูแลบุตรได้อย่างเต็มที่ ทำให้การปฏิบัติพัฒนาการของกรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตร โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการสร้างสัม พันธภาพที่ดีในครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้เพราะระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรเป็นระยะที่ครอบครัวมีสมาชิกใหม่ มีบุตรคนแรก บิดามารดามักมีปัญหาการเลี้ยงดู เนื่องจากไม่เคยเลี้ยงดูเด็กมาก่อนหากครอบครัว มีสัมพันธภาพในครอบครัวดี สมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือในการดูแลบุตร เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจกันพูดคุยกันด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ เมื่อมีปัญหาสามารถให้คำปรึกษา รวมทั้งมี กิจกรรมปฏิบัติร่วมกันเสมอ ทำให้กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรสามารถปฏิบัติพัฒนาการได้ เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย เทียนถาวร และคณะ (2542) ที่ศึกษาสภาวะครอบครัวที่มี ลักษณะครอบครัวที่พึงประสงค์ของประเทศไทย พบว่าความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวเป็นปัจจัยพื้นฐานของครอบครัว สำหรับด้านที่พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพัฒนาการ ของกรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรต่ำกว่าด้านอื่นๆ คือ การจัดการด้านเศรษฐกิจ อธิบายได้ว่าเมื่อ กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตร มีบุตรเป็นสมาชิกเพิ่มในครอบครัวทำให้รายจ่ายเพิ่มขึ้น ในขณะที่ รายได้ครอบครัวยังเท่าเดิม ทำให้รายได้อาจไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จากการศึกษาพบว่ากรอบครัว ระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรมีรายได้อาจไม่พอใช้ถึงร้อยละ 79.4 ไม่สามารถเก็บเงินสำรองไว้ยามเจ็บป่วย จึงส่งผลให้กรอบครัวระยะเวลาเริ่มเลี้ยงดูบุตรมีการปฏิบัติพัฒนาการด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจน้อย และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมกับการปฏิบัติ พัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

2.3.1 รายได้ครอบครัว จากการศึกษาพบว่า รายได้ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r_s = 0.91$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 แสดงว่าถ้ารายได้ของครอบครัวมาก ครอบครัวก็จะปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวได้ดี ถ้ารายได้ของครอบครัวต่ำจะทำให้การปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวไม่สมบูรณ์ อธิบายได้ว่ารายได้ของครอบครัวเป็นพื้นฐานของระบบการดูแลสุขภาพ โดยเป็นแหล่งสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งการดูแลสุขภาพ รายได้สูงช่วยให้มาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถมีทุนทรัพย์สำหรับหาอาหารคาวมีประโยชน์มาเลี้ยงดูครอบครัวได้ (Edelman & Mandel, 1990; เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545) ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้สูงย่อมมีความพร้อมในการแสวงหาสิ่งสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านความเป็นอยู่และการเลี้ยงดู ครอบครัวมีเวลาเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการบุตร มีเวลาสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุตร ครอบครัวและญาติพี่น้อง ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ครอบครัวจะเกิดความเครียดวิตกกังวลต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว ครอบครัวต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือในครอบครัวเพิ่มจากเดิม ทำให้มีเวลาในการตอบสนองความต้องการของบุตรลดลง มีเวลาอยู่ด้วยกันในครอบครัวน้อย ไม่มีเวลาไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้อง สอดคล้องกับการศึกษาของรุจา ภูไพบูลย์ และคณะ (2540) ที่ศึกษาพัฒนาการและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวในการดูแลบุตรตั้งแต่ทารกจนถึงวัยรุ่น พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดา การศึกษาของเพชรรัตน์ พิบาลวงศ์ (2544) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานกับการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียนพบว่ารายได้ครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาการของบิดามารดาที่มีบุตรวัยก่อนเรียน

2.3.2 ลักษณะครอบครัว จากการศึกษาพบว่า ลักษณะครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 62.76$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 และจากผลการศึกษาพบว่าครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรที่มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายมีคะแนนการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวมากกว่าครอบครัวเดี่ยว แสดงว่าลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลให้ครอบครัวมีการปฏิบัติพัฒนาการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร โดยเฉพาะวัยขวบปีแรกนั้นส่วนใหญ่เริ่มเป็นครอบครัวในระยะสั้น การงานยังไม่มั่นคง หรือเริ่มทำงานไม่นาน รายได้บิดามารดาเองจึงยังไม่มาก ประกอบกับเป็นช่วงที่มีค่าครองชีพสูง การแยกครอบครัวจากครอบครัวเดิมหมายถึงภาระที่ครอบครัวต้องรับมาเพิ่มขึ้น ค่าผ่อนบ้าน ค่าเช่าบ้าน การจ้างผู้เลี้ยงดูบุตร และสิ่งที่สำคัญคือยังมีทักษะในการเลี้ยงดูบุตรน้อย จึงอยู่ในภาวะวิกฤติที่ต้องการพึ่งพาและการดูแลที่ใกล้ชิดอย่างมากจากครอบครัวเดิม

สอดคล้องกับการศึกษาของรุจา ภูโพนุญ และคณะ (2540) ซึ่งพบว่าครอบครัวขยายลดลงและครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้นเมื่ออายุบุตรมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะครอบครัวที่มีแนวโน้มพึ่งพาเครือญาติในระยะเริ่มต้น และการที่ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรอยู่ในครอบครัวเดิมเป็นครอบครัวขยายซึ่งได้รับความช่วยเหลือต่างๆจากบุคคลในครอบครัว ทำให้สามารถปฏิบัติพัฒนากิจลู่วงด้วยดีกว่าครอบครัวเดี่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของนุชจริย์ เนตรทิพย์ และคณะ (2541) ซึ่งศึกษาการปรับตัวต่อการเป็นมารดาภายหลังคลอดในช่วง 1 เดือนระหว่างมารดาที่ติดเชื้อ HIV และไม่ติดเชื้อ HIV ที่มีบุตรคนแรกพบว่ามารดาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่มีครอบครัวขยายจะมีการปรับตัวได้ดีกว่าครอบครัวเดี่ยว และการศึกษาของยุพิน จันทรรค และคณะ(2539) ซึ่งศึกษาการปรับตัวของมารดาในการดูแลบุตร พบว่ามารดาที่อยู่ในครอบครัวขยายมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ดีกว่ามารดาที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้ลักษณะครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยายมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

2.3.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r_s = 0.87$) แสดงว่าถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก ครอบครัวก็จะปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวได้ดี ถ้าจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยจะทำให้การปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวไม่สมบูรณ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเป็นครอบครัวที่มีบุตรคนแรก และยังไม่ีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ครอบครัวต้องรับบทบาทการเป็นบิดามารดาในขณะที่อายุยังน้อย ทำให้ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน การมีสมาชิกในครอบครัวมากย่อมมีผู้ช่วยเหลือมาก จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 70.6 มีปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เข้าสู่วัยสูงอายุ วัยเกษียณ ยังมีความสามารถในการทำงานและมีรายได้เป็นของตนเอง อีกทั้งเคยผ่านประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กมาก่อน จึงสามารถช่วยครอบครัวให้ปฏิบัติพัฒนากิจลู่วงได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรจะทำให้ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรซึ่งยังไม่ีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร สามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของบุตรได้ง่ายขึ้น อีกทั้งช่วยจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเลี้ยงดูบุตร คอยช่วยเหลือในภาระงานด้านต่างๆ และเป็นທີ່ปรึกษาในการตัดสินใจด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rice และคณะ (2001) ที่กล่าวผู้ดูแล้วยผู้ใหญ่จะมีความเข้าใจปัญหา ทำให้ช่วยครอบครัวจัดการกับปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งแตกต่างจากครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีในครอบครัวมีเพียงบิดา มารดา และบุตรเท่านั้น บิดามารดาจะต้องรับผิดชอบงานทั้งภายในและภายนอกบ้าน จึงอาจทำให้การปฏิบัติพัฒนากิจเป็นไปได้ไม่ดีเท่าที่ควรจึงทำให้จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

2.3.4 การสนับสนุนทางสังคม จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.93$) แสดงว่าถ้าครอบครัวได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก ครอบครัวก็จะปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวได้ดี ถ้าการสนับสนุนทางสังคมน้อยจะทำให้การปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเป็นระยะวิกฤติของครอบครัวเนื่องจากมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่บิดามารดาจะประสบปัญหาเพราะว่าบิดามารดาจะมีความเครียดวิตกกังวลกับบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลง การรับบทบาทใหม่ในการเป็นบิดามารดา การดูแลบุตรทั้งที่ไม่มีทักษะและประสบการณ์ การจัดการกับภาระในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัวท่ามกลางเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง จัดแบ่งหน้าที่ในครอบครัวใหม่ การวางแผนครอบครัว ดังนั้น การได้รับการสนับสนุนทางสังคมทางด้านต่างๆ มากจะช่วยให้ครอบครัวรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น รู้สึกว่ามีคนรักเอาใจใส่ สามารถปฏิบัติพัฒนาการได้สำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษา Catherine & John (2002) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และความคิดหวังในชีวิต พบว่า การที่ครอบครัวได้รับความใส่ใจ ห่วงใยในเรื่องสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์การได้รับการสนับสนุนทางด้านการประเมินทำให้ครอบครัวรู้สึกมีคุณค่า มีความมั่นใจ ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติพัฒนาการ สอดคล้องกับการศึกษาของ Phillips (1990) ซึ่งศึกษาการทำกลุ่มสนับสนุน (Support groups) สำหรับบิดามารดาที่มีบุตรป่วยเรื้อรัง พบว่าการนำบิดามารดาที่มีบุตรป่วยเรื้อรัง เข้ากลุ่มสนับสนุน (Support groups) นำปัญหาที่คล้ายกันมาแบ่งปันประสบการณ์กัน ช่วยให้บิดามารดา มีความมั่นใจ สามารถแก้ไขปัญหาดังๆที่เกิดขึ้นกับบุตรป่วยเรื้อรังได้ การได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลทำให้ครอบครัวได้รับข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร คำแนะนำ สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะนันท์ ลิ้มเรืองรอง (2540) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม กับการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาในระยะหลังคลอดของมารดาที่ติดเชื้ เอช ไอ วี พบว่าการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลมาก ทำให้มีการปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาได้ดี การได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรทำให้ครอบครัวได้รับความช่วยเหลือด้านการเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการแบ่งเบาภาระงานที่จะช่วยให้ครอบครัวเผชิญต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆได้

2.4 ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว คือการสนับสนุนทางสังคม รายได้ครอบครัว และลักษณะครอบครัว สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ร้อยละ 90.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

จากการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ร้อยละ 86.1 อธิบายได้ว่าจากการศึกษาพบว่าผู้ให้การสนับสนุนดูแลบุตรส่วนใหญ่เป็นตา/ยาย ร้อยละ 61.3 รองลงมาคือปู่/ย่า ร้อยละ 36.1 แสดงให้เห็นว่าการมีญาติผู้ใหญ่ซึ่งมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรมาก่อนคอยสนับสนุนช่วยเหลือบุตร ช่วยให้ครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรสามารถเลี้ยงดูบุตร สังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของบุตรได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสามารถช่วยจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเลี้ยงดูบุตร คอยช่วยเหลือในการะงานด้านต่างๆ และเป็นທີ່ปรึกษาในการตัดสินใจด้านต่างๆ ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Cohen & Wills (1985) ซึ่งศึกษาการสนับสนุนทางสังคมและสิ่งช่วยเป็นกันชนความเครียด พบว่าการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรงจากบุคคลในครอบครัวจะทำให้มารดาารู้สึกว่าแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็มีผู้บรรเทาความช่วยเหลือหรือบรรเทาความเครียดให้น้อยลงได้

เมื่อเพิ่มตัวแปรทำนาย รายได้ครอบครัว เข้าไปในขั้นที่ 2 สามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ($R = 0.032$) ทำให้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ ร้อยละ 89 แสดงว่าถ้าครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรที่มีรายได้มากจะทำให้การปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น อธิบายได้ว่ารายได้เป็นเหมือนแหล่งประโยชน์ที่มีผลต่อการริเริ่มดูแลครอบครัวตนเองหรือให้มีการดูแลได้อย่างต่อเนื่อง สามารถวัดถึงอำนาจการจัดการ การหาความรู้ การเข้าใจถึงสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญ (Orem, 1985) ในทางตรงข้ามจากการศึกษาของ Kevin และคณะ (2004) ซึ่งศึกษาช่วงวันและโครงสร้างเวลาในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ พบว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมักมีเวลาน้อย ต้องใช้เวลาไปกับการทำงานจนไม่มีเวลาดูแลบุตร ไม่มีเวลาในการดูแลสุขภาพและการเจ็บป่วยจะทำให้สูญเสียรายได้ ชั่วโมงทำงานที่มีค่าไปจากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้รายได้ครอบครัวเป็นปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้นร้อยละเป็น 89.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรทำนายสุดท้ายที่มีผลต่อการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร คือลักษณะครอบครัวสามารถเพิ่มความสามารถในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ทำให้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้ร้อยละ 90.3 ลักษณะของครอบครัวจะมีผลต่อการปฏิบัติพัฒนาภิของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร อธิบายได้ว่า จากการที่ครอบครัวมีบุตรในช่วงขวบปีแรกเป็นช่วงที่บุตรต้องพึ่งพาผู้เลี้ยงดูเป็นอย่างมาก ประกอบกับเป็นบุตรคนแรก บิดามารดา ยังไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูบุตร ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทใหม่เข้าสู่บทบาทการเป็นบิดามารดา การที่ครอบครัวระยะมีบุตรอยู่กับครอบครัวเดิมเป็นครอบครัวขยายทำให้เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงดูบุตรวัย

เขาวัวเข้าใจในบทบาทการเป็นบิดามารดากับสอดคล้องกับการศึกษาของ Jensen & Bobak (1981) พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย จะได้รับคำแนะนำจากญาติ ในเรื่องการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์, การเลี้ยงดูเด็กหรือเป็นแบบอย่างให้เห็น ทำให้สมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ก่อให้เกิดความอบอุ่นทางใจ ช่วยให้หญิงตั้งครรภ์ประสบความสำเร็จในพัฒนาการเพื่อรับบทบาทได้ดียิ่งขึ้น และจากการศึกษาของนุจรีย์ เนตรทิพย์และคณะ (2541) ซึ่งศึกษาการปรับตัวต่อการเป็นมารดาภายหลังคลอดในช่วง 1 เดือนระหว่างมารดาที่ติดเชื้อ HIV และไม่ติดเชื้อ HIV ที่มีบุตรคนแรกพบว่ามารดาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่มีครอบครัวขยายจะมีการปรับตัวได้ดีกว่าครอบครัวเดี่ยวจากเหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนได้ว่าลักษณะครอบครัวเป็นปัจจัยที่สามารถร่วมทำนุบำรุงการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 90.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจากการศึกษานี้ ปัจจัยที่สามารถทำนุบำรุงการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร คือการสนับสนุนทางสังคม รายได้ครอบครัว และลักษณะครอบครัว สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ได้ร้อยละ 90.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 0.97 ยังไม่สามารถอธิบายได้จากการศึกษานี้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆที่อาจจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติพัฒนาการของครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรได้